

R O M A N I A
MINISTERUL EDUCATIEI NATIONALE

Str. Gen. Berthelot 28-30, Bucuresti – 70738, Tel.& Fax. (+40 1) 310.4214/3145420

Pedagogie

Programa pentru **profesori**

- examenul de definitivare n învățământ
- obținerea gradului didactic II

Aprobate prin
Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3701 / 26.04.2000

Colectivul de elaborare Autorii programelor

Profesori

Coordonare generală: prof. univ. dr. Ioan Neacșu, Universitatea București

Autori: prof. univ. dr. Ioan Neacșu, Universitatea București
prof. univ. dr. Dan Potolea, Universitatea București
conf. univ. dr. Sorin Cristea, Universitatea București
conf. univ. dr. Mihai Stănciu, Universitatea Agricolă Iași
lector univ. dr. Romiță Iucu, Universitatea București

PEDAGOGIE SI ELEMENTE DE PSIHOLOGIE

Programă pentru definitivare în învățământ

A. PREZENTARE GENERALĂ. COMPETENȚE CHEIE.

1. Programa de pedagogie pentru definitivarea în învățământ reprezintă o componentă esențială a curriculumului destinat formării continue a profesorilor de toate specialitățile, cu pregătire universitară de lungă și scurtă durată care lucrează în învățământul secundar și postliceal.

2. Concepția și principiile care stau la baza realizării ei sunt:

a) continuitate, reflectată în obiectivele și conținuturile stabilite, asigurându-se atât integrarea pregătirii inițiale din perioada studiilor universitare, cât și formarea/dezvoltarea pentru cariera didactică (gradele didactice II și I);

b) coerența, conferită de organizarea și articularea modular - tematică a obiectivelor, ariilor de conținut și referințelor bibliografice, orientate spre a elimina repetițiile, interferențele și contradicțiile conceptual-metodologice ale diferitelor abordări, respectând însă legitimitatea variatelor puncte de vedere;

c) adecvarea, asigurată prin corelarea și armonizarea obiectivelor, conținuturilor și dezvoltărilor consacrate cu direcțiile și programele de reformă educațională, aflate în desfășurare în România.

d) dezvoltarea și inovarea, satisfăcute prin introducerea unor noi teme destinate să inițieze candidații în ceea ce semnifică astăzi achiziție modernă, pozitivă, în domeniul de referință psihopedagogic, să sensibilizeze cadrele didactice la problematica tendințelor de inovare a teoriei și practicii educaționale pe plan național și internațional.

3. Domeniile si unitățile de competență cheie, precum si nivelurile de performanță vizate de examenul de definitivare la disciplina pedagogie- elemente de psihologie sunt, în principal, următoarele:

3.1. stăpanirea si utilizarea adecvată si argumentată a conceptelor, teoriilor, orientărilor si tendințelor stiințifice specifice fiecărei arii tematice stabilite în programă;

3.2. stăpanirea optimă a capacităților de proiectare, conducere si evaluare a proceselor de instruire si educație scolară si extrascolară;

3.3. manifestarea unei conduite psihopedagogice optim creative în domeniul organizării experientelor de instruire si învățare, al interpretării fenomenelor si proceselor educaționale, al soluționării dificultăților de transpunere în practica scolară a teoriilor si modelelor de referință în disciplina predată;

3.4. utilizarea eficientă a metodologiei stiințifice destinate cunoasterii si formării elevilor/ grupurilor scolare, comunicării educaționale eficiente, consilierii, orientării scolare si profesionale a elevilor si părinților;

3.5. manifestarea unor atitudini si motivații pozitive față de evoluția personalității elevului, asigurand astfel sanse de acces, de reușită scolară si socială pentru toți copiii.

4. Comparativ cu vechea programă de definitivare, prezentul corp de teme aduce unele ameliorări. Acestea constau în:

a) restructurarea unor elemente în conținutul temelor, inclusiv introducerea unor concepte noi;

b) introducerea de noi teme (de ex. temele vizand sistemul instituțional, managementul clasei de elevi);

c) prezentarea unei bibliografii generale si tematice nerestricțive, continand documente legislative, cursuri si monografii, precum si dictionare, de natură să dezvolte bibliografia atasată fiecărei teme; ea va fi consultată corespunzător solicitărilor din subtematica prezentată.

B. TEME PENTRU STUDIUL INDIVIDUAL, CURSURI, SEMINARII SI APLICATII

I. Problematika educației si invatamantului în societatea contemporană. Inovatie si reformă în scoala romanească.

II. Educatibilitatea. Factorii devenirii fiintei umane.

III. Structura si dinamica personalitatii.

IV. Problematika sistemului instituțional si a procesului de învățământ.

V. Finalitățile educatiei. Ideal, scopuri, obiective.

VI.Învățarea scolară. Orientări contemporane în teoria si practica învățării

VII.Probleme teoretice si practice ale curriculumului. Reforma curriculumului în învățământul romanesc.

VIII.Predarea. Orientări contemporane în teoria si practica predării.

IX. Metodologia si tehnologia instruirii. Moduri si forme de organizare a activităților didactice.

X. Evaluarea în procesul de învățământ si educație.

XI. Proiectarea pedagogică a educației si instruirii. Moduri si forme de organizare a activităților didactice.

XII. Consilierea. Orientarea scolară si profesională. Dirigenția. Managementul clasei de elevi.

C. BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

Legea învățământului nr.84/1995, republicată. Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr.606, 10 decembrie 1999.

Legea privind Statutul personalului didactic nr.128/1997. Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr.158.

MEN, Curriculum Național. Planuri -cadru de învățământ pentru învățământul preuniversitar.(coord. D. Georgescu, M. Cerchez, M. Singer, L. Preoteasa), Bucuresti, Editura Corint, 1999.

CERGHIT I., VLASCEANU, L, Curs de pedagogie, TUB, Bucuresti, 1988.

COSMOVICI, A., IACOB, L. (coord.), Psihologie școlară, Iasi, Editura Polirom, 1998.

CUCOȘ, C.(coord.), Psihopedagogie pentru examenul de definitivare și grade didactice, Iasi, Polirom, 1998.

IONESCU, M., RADU, I. (coord.), Didactica modernă, Cluj -Napoca, Dacia, 1995.

JINGA, I., ISTRATE. E (coord.), Manual de pedagogie, Bucuresti, Editura All, 1998.

NEACȘU, I., Instruire și învățare, Bucuresti, EDP, 1999.

NECULAU, A., COZMA, T (coord.), Psihopedagogie pentru examenul de definitivat și gradul II, Iasi, Editura S.Haret, 1999.

POPESCU-NEVEANU, P., ZLATE, M., CRETU, T. (coord.), Psihologie școlară, Bucuresti, TUB, 1987.

RADU, I. (coord., Introducerea în psihologia contemporană, Cluj-Napoca, Editura Sincron, 1991

CRISTEA, S., Dicționar de termeni pedagogici, Bucuresti, EDP, 1998

SCHIOPU, U. (coord.), Dicționar de psihologie, Bucuresti, Editura Babel, 1997.

D. ANALITICA TEMELOR

I. Problematika educației și învățământului în societatea contemporană.

Inovație și reformă în școala românească

- 1). Educația și provocările lumii contemporane: criza mondială a educației, procese de tranziție, soluții generale și specifice.
- 2). Educația și dezvoltarea durabilă a societății între exigențele prezentului și cele ale viitorului. Perspectiva educației permanente.
- 3). Inovație și reformă în învățământul românesc - orientări, tendințe, politici și practici educaționale. Managementul schimbărilor în învățământ.

BIBLIOGRAFIE

Agenția Națională Socrates, Combaterea eșecului școlar: o provocare pentru construcția europeană, București, Editura Alternative, 1996.

Barzea, C., *Arta și științele educației*, București, EDP, 1995.

Barzea, C., *Reforme de învățământ contemporane. Tendințe și semnificații*, București, EDP, R.A. 1976.

Barzea, C., (coord.), *Reforma învățământului în România: condiții și perspective*, București, Institutul de Științe ale Educației, 1993

Botkin, J., W., Elmandjra, M.,; Malița, M., *Orizontul fără limite al învățării*, București, Editura Politică, 1981.

Dave, R.H. (subred), *Fundamentele educației permanente*, București, EDP, 1991.

Cristea, S., *Fundamentele pedagogice ale reformei învățământului*, EDP, 1994

De Peretti, A., *Educația în schimbare*, Iași, Editura Spiru Haret, 1996.

- Faure, E., (si colab.), A învăța să fii. Un raport UNESCO, Bucuresti, EDP, 1982.
- Marga, A., Educatia în tranzitie, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999.
- Miroiu, A., (coordonator), Învățământul românesc azi. Studii de diagnoză, Iasi, Editura Polirom, 1998.
- Neacsu, I., (coord), Scoala romanească în pragul mileniului III, Bucuresti, Editura Paideia, 1997.
- Păun, E., Educatia si dezvoltarea socială, in Domenii ale pedagogiei (coord., S., Stanciu), Bucuresti, EDP, 1983.
- Problematika reformei, Revista de pedagogie, nr.1-2/1993,
- Stanciu, I., Gh.. Scoala si doctrinele pedgogice în secolul XX, Bucuresti, EDP,1995
- Tomas, J., Marile probleme ale educației în lume, Bucuresti, EDP, 1977.
- Văideanu, G., Educația la frontiera dintre milenii, Bucuresti, Editura Politică, 1988.
- Văideanu, G., UNESCO- 50 - EDUCATIE, Bucuresti, EDP, 1996
- Vlăsceanu, L., Decizie si inovatie în învățământ, Bucuresti, EDP, 1979.

II. Educabilitatea. Factorii devenirii ființei umane

- 1). Conceptul de educabilitate.
- 2). Teorii privind educabilitatea: teoria ereditaristă, teoria ambientalistă, teoria dublei determinări - esență, mecanisme, limite.
- 3) Ereditate - premisă naturală a dezvoltării psihoindividuale.
- 4). Mediul - cadrul sociouman al dezvoltării psihoindividuale.
- 5). Educația - factor determinat al dezvoltării psihoindividuale.

BIBLIOGRAFIE

- Antonesci, L., Paideia. Fundamentele culturale ale educației, Iasi, Editura Polirom , 1996.
- Birch, A., Hayward, Sh., Diferențe interindividuale, Bucuresti, Editura Tehnică, 1999.
- Golu ,P., Învățare si dezvoltare, Bucuresti, Editura Stiintifică si Enciclopedică, 1985.
- Hayes, N., Orell, S., Introducere în psihologie, Bucuresti, Editura All, 1997.
- Larmat, J., Genetica inteligenței, Bucuresti, Editura Stiintifică si Enciclopedică, 1977.
- Macovei, E., Educabilitatea, în Pedagogie, Bucuresti, EDP, R.A., 1997.
- Monteil, J-M., Educatie si formare, Iasi, Editura Polirom, 1997.
- Negreț, I., Educabilitatea, în Manual de pedagogie (coord., I., Jinga,; E., Istrate),, Bucuresti, Editura ALL, 1998.
- Oancea Ursu, Gh. , Ereditatea si mediul în formarea personalității, Timisoara, Editura Facla, 1985.
- Păun, E., Educabilitatea, în Curs de pedagogie, (coord. I., Cerghit.; L., Vlăsceanu), , Bucuresti, Universitatea Bucuresti, 1988.
- Piaget, J., Biologie si educatie, CLuj-Napoca, Editura Dacia, 1975.
- Todoran, D., Individualitate si educatie, Bucuresti, EDP, 1974.

III. Structura si dinamica personalității

- 1). Conceptul de personalitate. Modele de abordare a personalității - modelul trăsăturilor, modelul factorial, modelul umanist s.a.
- 2). Structura personalității - temperament, aptitudini, caracter. Unitatea si dinamica lor. Perspective noi în abordarea structurii personalității.
- 3). Dimensiunea creativă a personalității. Formare, dezvoltare, exprimare, afirmare în plan individual si social.

BIBLIOGRAFIE

- Allport, G., Structura si dezvoltarea personalității, Bucuresti, EDP, 1981.
- Berger, G., Tratat practic de cunoastere a omului, Bucuresti, Editura IRI, 1997.
- Cosmovici, A.; Iacob, L., Psihologie scolară, Iasi, Editura Polirom, 1998.
- Cretu, C., Psihopedagogia succesului, Iasi, Editura Polirom, 1997.
- Davitz, G., Ball, S., Psihologia procesului educational , Bucuresti, EDP, 1978.
- Nicola, Gr. (coord.), Psihologia socială, Aspecte contemporane, Iasi, Editura Polirom, 1996.
- Oprescu, V., Fundamentele psihologice ale pregătirii si formării didactice, Craiova, Editura Universitaria, 1996.
- Pavelcu, V., Cunoasterea de sine si cunoasterea personalității, Bucuresti, EDP, 1982.
- Poenaru, R., Sava, F., Didactogenia în scoală, Bucuresti, Editura Danubius, 1998.
- Popescu-Neveanu, P., Zlate, M., Crețu, T., (sub redacție), Psihologia scolară, Bucuresti, Tipografia Universitatii Bucuresti, 1987,
- Radu, I. (coord.), Personalitatea si dimensiunile ei psihologice în Introducere în psihologia contemporană, CLuj-Napoca, Editura Sincron, 1991.

Stoica, Ana, Creativitatea elevilor - posibilități de cunoaștere și educare, București, EDP, 1983.

Schiopu, Ursula; Verza, E., Psihologia varstelor. Ciclurile vieții, București, EDP, 1995.

Tieger, P.D., Barron-Tieger, B., Descoperirea propriei personalități, București, Editura Teora, 1998.

Zlate, M., Fundamentele psihologiei, București, Editura XXI, 1994.

Zlate, M., Eul și personalitatea, București, Editura "Trei", 1997.

IV. Problematika sistemului instituțional si a procesului de învățământ

- 1). Sistemul de învățământ - concept, funcții, structură, tendințe de evoluție.
- 2). Procesul de învățământ - concept, funcții, structură. Dimensiuni generale (funcțională, structurală, operațională). Caracteristici generale (interacțiunea profesor-elev, interdependenta informativ-formativ, reglarea-autoreglarea). Specificul abordării sistemice.
- 3) Analiza procesului de învățământ la nivelul interacțiunii, evaluarea inițială - predare - învățare - evaluare.
- 4) Interdependenta formal-nonformal-informal la nivelul sistemului si al procesului de învățământ.
- 5) Normativitate în procesul de învățământ. Sistemul principiilor didactice. Fundamente, relevanță practică, aplicații.

BIBLIOGRAFIE

Agenția Națională Socrates, Fise descriptive ale sistemelor educative ale statelor membre în Comunitatea Europeană, în Combaterea eșecului școlar: o provocare pentru construcția europeană, Bucuresti, Editura Alternative, 1996.

Călin, M., Procesul instructiv-educativ - subsistem pedagogic. Perspectivă sistematic-structurală si funcțională, în Procesul instructiv-educativ. Instruirea școlară. Analiză multireferențială, Bucuresti, EDP, 1995.

Călin, M., Normativitatea educației, în Teoria educației. fundamentarea epistemică si metodologică a acțiunii educative, Bucuresti, Editura ALL, 1996.

- Cerghit, I., Procesul de învățământ - cadrul principal de instruire și educare a elevilor. Abordarea sistemică a procesului de învățământ, în Sinteze pe teme de didactică modernă. Culegere editată de revista "Tribuna școlii", București, 1986, (coord. Radu, I., T.)
- Cristea, S., Formele educației. Sistemul de educație, în Pedagogie, vol.1, Pitești, Editura Hardiscom, 1997.
- Cucoș, C., Normativitatea activității didactice, în Pedagogie, Iasi, Editura Polirom, 1996.
- Ministerul Învățământului, Învățământul din alte țări, București, 1990.
- Nicola, I., Procesul de învățământ, în Pedagogie, București, EDP, 1994.
- Păun, E., Școala - abordare sociopedagogică, Iasi, Editura Polirom, 1999.
- Văideanu, G., Educația la frontiera dintre milenii, București, Editura Politică, 1988.

V. Finalitățile educației. Ideal, scopuri, obiective

- 1). Definirea și analiza conceptelor: finalitate, ideal, scop, obiectiv, sarcină.
- 2). Taxonomia finalităților. Criterii și sisteme de referință: macro-micro (finalități de sistem - finalități de proces); grad de generalitate (obiective generale - specifice/intermediare; obiective - cadru, obiective de referință; concrete/operationale); conținut psihologic (obiective cognitive, afective, psihomotorii); temporalitate; măsurabilitate s.a.
- 3) Operationalizarea obiectivelor educationale. Concept, model, relevantă practică, limite. Aplicații.

BIBLIOGRAFIE

- Antonesci, L., Paideia. Fundamentele culturale ale educației, Iasi, Editura Polirom, 1996.
- Căli, M., Scopurile procesului instructiv-educativ. Perspectivă axiologică și praxiologică, în Procesul instructiv-educativ. Instruire școlară. Analiză multireferențială, București, EDP, R.A., 1995.
- Cerghit, I., (coordonator), Perfectionarea lecției în școala modernă, București, EDP, 1983,
- Cristea, S., Inalțările educației în Pedagogie, vol.1, Pitești, Editura Hardiscom, 1996.
- Cristea, S., Obiectivele pedagogice ale procesului de învățământ în Pedagogie, vol.2, Pitești, Editura Hardiscom, 1997.
- Cucoș, C., Finalitățile educației, în Pedagogie, Iasi, Editura Polirom, 1996.
- De Landsheere, V., De Landsheere, G., Definirea obiectivelor educației, București, EDP, 1979.
- Dewey, J., Educație și valoare, în Fundamente pentru o știință a educației, București, EDP, 1992.
- Dimitriu, E., Finalitățile educației, în Probleme fundamentale ale educației (coord. D., Todoran), București, EDP, 1982.

Gagne, R., M., Briggs, L., J., Principii de design al instruirii, Bucuresti, EDP, 1977.

Neacsu, I., Finalitățile educatiei, în Curs de pedagogie (coord. I., Cerghit, L., Vlăsceanu), Universitatea Bucuresti, 1988.

Nicola, I., Finalitatile actiunii educationale. Proiectarea educațională, în Pedgogie, Bucuresti, EDP, 1994

Potolea, D., Scopuri si obiective ale procesului didactic, în Sinteze pe teme de didactică modernă (coorod., I., T., Radu), Culegere metodică editată de Tribuna Scolii, Bucuresti, 1996.

Potolea, D., Teoria si metodologia obiectivelor educationale, în Curs de pedagogie (coord. I. Cerghit, L. Vlăsceanu), Universitatea Bucuresti, 1988.

VI. Învățarea școlară. Orientări contemporane în teoria și practica învățării

- 1). Conceptul de învățare și de învățare școlară. Mecanisme și procesualitate. Forme, tipuri și niveluri de învățare. Teorii ale învățării (B. F. Skinner, J. Piaget, L.S.Vagotski, P. I. Galperin, J. Bruner, D. P. Ausubel s.a.).
- 2). Condiții interne ale învățării școlare: procesele cognitive, afective, volitive; motivația - geneză, dinamică, forme, structuri motivational-atitudinale. Legea optimului motivational.
- 3) Condiții externe ale învățării școlare: statusul profesorului, mediul școlii și al clasei de elevi, mediul socio-familial, factori ergonomici și de igienă ai învățării s.a.
- 4). Interdependența dintre condițiile interne și externe ale învățării. Valorificare și optimizare.

BIBLIOGRAFIE

- Ausubel, D., Robinson, R., *Învățarea în școală. O introducere în psihologia pedagogică*, București, EDP, 1981.
- Cosmovici, A. (coord. A.Neculau, T.Coțza), *Învățarea școlară, în Psihopedagogia pentru examenul de definitivare și gradul I*, Iași, Editura Spiru Haret, 1994.
- Golu, P., *Învățare și dezvoltare*, București, ESE, 1985.
- Kulesar, T., *Factorii psihologici ai reușitei școlare*, București, EDP, 1978.
- Jinga, I., Negreț, I., *Învățarea eficientă*, București, Editura Aldin, 1999.
- Miclea, M., *Psihologia cognitivă*, CLuj-Napoca, Editura Gloria, 1994.
- Miclea, M., *Învățarea școlară și psihologia cognitivă, în Educația și dinamica ei*, (coord. M.Ionescu), București, Editura Tribuna Învățământului, 1998.
- Neacsu, I., *Metode și tehnici moderne de învățare eficientă*, București, Editura Militară, 1990.
- Neacsu, I., *Instruire și învățare*, București, EDP, 1999.

VII. Probleme teoretice si practice ale curriculumului

Reforma curriculumului în învățământul românesc

- 1). Analiza conceptelor: curriculum, arie curriculară, cultură generală, conținut al învățământului, situație de învățare.
- 2). Relația obiective-conținuturi-metode de predare-învățare-evaluare.
- 3). Factori determinanți și surse generatoare în elaborarea curriculumului.
- 4). Tipuri de curriculum: core curriculum (de bază, trunchi comun) - curriculum la dispoziția școlii; obligatoriu - opțional; formal - nonformal; național-local.
- 5). Orientări și practici noi în organizarea curriculumului: interdisciplinaritate, organizare modulară, organizare de tip integrat, curriculum diferențiat și personalizat.
- 6). Documentele curriculare: planul-cadru, programe școlare, manualele, materialele-suport (ghiduri, portofolii, culegeri, manualul profesorului etc.). Metodologia aplicării lor în școală.

BIBLIOGRAFIE

Cretu, C., Curriculum diferențiat și personalizat, Iași, Editura Polirom, 1998.

Cretu, C., Conceptul de curriculum (etimologie, evoluții semantice ale conceptului de curriculum, definiții, componentele curriculumului, tipuri de curriculum), în Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice (coord. C. Cucoș), Iași, Editura Polirom, 1998.

Cristea, S., Proiectarea curriculară, în Pedagogia, vol.2, Pitești, Editura Hardiscom, 1997

Crisan, Al. (coord.), Curriculum școlar. Ghid metodologic, București, Ministerul Educației și Învățământului. Institutul de Științe ale Educației, 1996.

Cucos, C., Delimitări conceptuale:conținut al învățământului și curriculum, în Pedagogie, Iasi, Editura Polirom, 1996.

Curriculum și dezvoltare curriculară, Revista de pedagogie, nr.3-4/1994.

D'Hainaut, L. (coord.), Programe de învățământ și educația permanentă, București, EDP, 1981.

Jinga, I., Negreș, I., Învățarea eficientă, București, Editura Aldin, 1999.

Ministerul Educației Naționale, Curriculum National, , București, 1998.

Potolea, D., Teoria și metodologia obiectivelor educaționale, în Curs de pedagogie (coordonatori: I. Cerghit,; L.Vlăsceanu,), București, Universitatea București, 1988.

Stanciu, M., Reforma conținuturilor învățământului. Cadru metodologic, Iasi, Editura Polirom, 1999.

Văideanu, G., Orientări și tendințe în educația contemporană, în Educația la frontiera dintre milenii, București, Editura Politică, 1988.

Văideanu, G., Curriculum-ul: de la a învăța pentru a ști la a învăța pentru a acționa, în UNESCO - 50 - EDUCATIE, București, EDP, 1996.

Ungureanu, D., Teoria curriculumului, Timisoara, Editura Mirton, 1999.

VIII. Predarea. Orientări contemporane în teoria și practica predării

- 1). Conceptul de predare. Relațiile între predare-învățare-evaluare.
- 2). Predarea- act de comunicare pedagogică eficientă.
- 3). Strategii și stiluri de predare.
- 4). Modele de determinare a eficacității și eficienței predării și a comportamentului didactic al profesorului.

BIBLIOGRAFIE

Davitz, J., Ball, S., Psihologia procesului educațional, București, EDP, 1978.

Dragu, A., Structura personalității profesorului, București, EDP, 1996.

Ionescu, M., Chis, V., Strategii de predare-învățare în concordanță cu scopurile didactice, în Sinteze pe teme de didactică modernă, București, Tribuna Învățământului, 1986.

Iucu, R., Managementul clasei de elevi, București, Editura D. Bolintineanu, 1999.

Marcu, S.(coord.), Competența didactică -perspectivă psihologică, București, Editura ALL, 1999.

Mitrofan, N., Aptitudinea pedagogică, București, Editura Academiei, 1982.

Neacsu, I., Instruire și învățare, București, EDP, 1999.

Potolea, D., Profesorul și strategiile conducerii învățării, în vol. Structuri, strategii și performanțe în învățământ (coord. I. Jinga, L. Vlăsceanu), București, Editura Academiei, 1989.

Soitu, L., Pedagogia comunicării, București, EDP, 1997.

Wlodarski, Z., Legitățile psihologice ale învățării și predării, București, EDP, 1980.

IX. Metodologia si tehnologia instruirii

- 1). Delimitări conceptuale: metodologie, tehnologie, strategie, metodă, procedeu, mijloc. Analiza interdependențelor. Rolul integrator al strategiilor didactice.
- 2). Sistemul metodelor de instruire. Clasificare si caracteristicile principalelor grupe de metode.
- 3). Descrierea metodelor de instruire. Fundamente si posibilități de aplicare eficientă, activizatoare, creativă.
- 4). Mijloace didactice si suporturi tehnice de instruire: rol, functii, valente formative.
- 5). Instruirea asistată de calculator - direcție strategică în perfectionarea metodologiei si tehnologiei instruirii.

BIBLIOGRAFIE

- Cerghit, I., Metode de învățământ, Ed a II-a, Bucuresti, EDP, 1980.
- Cerghit, I., Neacsu, I., Metodologia activității didactice, în Didactia (coord. D. Salade), Bucuresti, EDP, 1982.
- Chis, V., Demersuri de instruire sub asistenta calculatorului, în Educatia si dinamica ei, Bucuresti, Editura Tribuna Învățământului, 1998.
- Cretu, C., Instruirea asistată de calculator. Experiente si perspective, in Psihopedagogie pentru examenul de definitivare si gradul II (coord. A. Neculau, T. Cozma) , Iasi, Editura Spiru Haret, 1994.
- Ionescu, M., Chis, V., Metodologia activitatii didactice, în Didactica moderna (coord. M. Ionescu, I. Radu), CLuj-Napoca, Editura Dacia, 1995.
- Mucica, T.(coord.), Îndrumar metodic pentru folosirea mijloacelor de învățământ, Bucuresti, EDP, 1982.
- Moise, C., Metode de învățământ, în Psihopedagogia pentru examenele de definitivare si grade didactice (coord. C. Cucos), Iasi, Editura Polirom, 1998.

X. Evaluarea în procesul de învățământ și educație

- 1). Definierea și analiza conceptului de evaluare. Măsurarea-aprecierea-decizia. Integrarea evaluării în procesului de învățământ.
- 2). Funcțiile evaluării: de informare, motivațională, de control, diagnostică, selecție și certificare, prognoză, reglare-autoreglare.
- 3). Forme/tipuri de evaluare a rezultatelor și a progreselor școlare: inițială, continuă/formativă, finală/sumativă.
- 4). Metode și tehnici de evaluare a rezultatelor și a progreselor școlare (verificări orale, lucrări scrise, lucrări practice, teste de evaluare, proiecte, portofolii, chestionare, observațiile ș.a).
- 5). Factori perturbatori și erori în evaluarea școlară. Modalități de corectare.
- 6). Metodologia proiectării, elaborării, aplicării și interpretării probelor evaluative.
- 7). Formarea capacității de autoevaluare la elevi.
- 8). Perfectionarea metodologiei de evaluare în perspectiva reformei învățământului în România.

BIBLIOGRAFIE

- Cucos, S., Probleme de docimologie didactică, în Psihopedagogia pentru examenele de definitivare și gradele didactice (coord. C. Cucos), Iași, Editura Polirom, 1998.
- De Lansheere, G., Evaluarea continuă a elevilor și examenele, București, EDP, 1975.
- Jinga, I., Petrescu, A., Evaluarea performanței școlare, București, Editura Adelfin, 1996.
- Neacsu, I., Stoica, A., (coord.), Ghid general de evaluare și examinare, MEN, București, Editura Aramis, 1996.
- MEN, Reforma sistemului de evaluare și examinare, București, Editura Școala Românească, 1998.
- Radu, I. T., Evaluarea rezultatelor școlare, în Sinteze pe teme de didactică modernă, București, Tribuna Învățământului, 1981.

XI. Proiectarea pedagogică a activităților de instruire și educație. Moduri și forme de organizare a activităților didactice

- 1). Conceptul de proiectare pedagogică. Funcțiile proiectării pedagogice: anticipare, orientare, organizare, dirijare, reglare-autoreglare, decizie, inovare.
- 2). Etapele proiectării pedagogice: definirea obiectivelor și a sistemului de referință spațio-temporal, determinarea conținuturilor; stabilirea strategiei optime de acțiune; stabilirea criteriilor și a instrumentelor de evaluare.
- 3) Niveluri ale proiectării pedagogice. Finalizarea proiectării pedagogice: 3.1 Proiecte elaborate pe: ciclu, an, semestru de învățământ; săptămână, oră; 3.2 Proiecte elaborate pe: arii curriculare, disciplină școlară, temă, subiect.
- 4). Unitate și diversitate în proiectarea activităților de instruire și educație. Modele de proiectare a lecției, a altor activități școlare și extrascolare.
- 5) Grile de evaluare. Criterii de autoevaluare.
- 6) Moduri și forme de organizare a activităților didactice: concept, tipologie (frontal, pe grupe, individual etc): Lecția-activitate didactică de bază. Alte forme de organizare.
- 7) Aplicații: proiectarea unui sistem de lecții, de alte activități școlare și extrascolare.

BIBLIOGRAFIE

- Buzas, L., Activitatea didactică pe grupe, București, EDP., 1976.
- Cerghit, I. (coord.). Perfecționarea lecției în școala modernă, București, EDP, 1983.
- Gagne, R.M., Briggs, L.J., Principii de desing al instruirii, București, EDP, 1977.
- Ionescu, M., Clasic și modern în organizarea lecției, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1982.
- Ionescu, M., Lecția între proiect și realizare, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1982.
- Jinga, I., Negret, I., Învățarea eficientă, București, Editura Aldiri, 1999.
- Neacsu, I., Instruire și învățare, București, EDP, 1999.

XII. Consilierea. Orientarea școlară și profesională. Dirigenția.

Managementul clasei de elevi

- 1). Delimitarea conceptelor: managementul organizației școlare, managementul clasei, microgrup școlar, consiliere, orientare școlară și profesională.
- 2). Clasa de elevi ca grup educațional. Sinalitatea clasei de elevi. Rolul profesorului-diriginte
- 3). Consilierea psihopedagogică. Orientarea școlară și profesională: fundamente, obiective, conținuturi, metodologie, cadrul instituțional (centre și cabinete de asistență psihopedagogică a elevilor, cadrelor didactice și părinților).
- 4). Documente utilizate în managementul clasei de elevi: planul activității educative (pe ciclu, an, semestru), fișa de caracterizare psiho-socio-pedagogică a clasei de elevi; fișa de caracterizare psihopedagogică a elevului.
- 5). Parteneriat și cooperare în domeniul consilierii și al orientării școlare și profesionale.

BIBLIOGRAFIE

- Badea, E., Caracterizarea dinamică a copilului și a adolescentului de la 3 la 17-18 ani, București, Editura Tehnică, 1997.
- Cretu, C., Curriculum diferențiat și personalizat, Iași, Editura Polirom, 1998.
- Carieră: șansă sau planificare?, în Revista de pedagogie, nr.1-12/1997.
- Cristea, S., Managementul organizației școlare, București, EDP, 1996.
- Dirigintele. Ora de dirigenție, volum editat de Tribuna Învățământului, București, 1995.
- Drăgan, I., Ozunu, D., Tomșa Gh., (coord.), Dictionar de orientare școlară și profesională, București, Editura Afeliu, 1996.
- Geissler, E., Mijloace de educație, București, EDP, 1977.

- Holban, I. (coord.), Cunoasterea elevului. O sinteză a metodelor, Bucuresti, EDP., 1978.
- Iucu, R., Managementul clasei de elevi, Bucuresti, Editura D. Bolintineanu, 1999.
- Nicola I., Dirigintele si sintalitatea colectivului de elevi, Bucuresti, EDP., 1978.
- Păun, E., Clasa de elevi ca grup educațional, în Sociopedagogie școlară, Bucuresti, EDP., 1982.
- Păun, E., Scoala- abordare sociopedagogică, Iasi, Editura Polirom, 1999.
- Salade, D., Dimensiunile educației, Bucuresti, EDP,1997.
- Toma, S., Profesorul, factor de decizie, Bucuresti, Editura Tehnică, 1994.
- Tomșa, Gh., Consilierea si orientarea în școală, Bucuresti, Casa de Editura si Presa Viata Romanească, 1999.
- Tomșa, Gh., Orientarea si dezvoltarea carierei la elevi, Bucuresti, Casa de Editura si Presa Viata Romanească, 1999.
- Zlate, M., Zlate, C., Cunoasterea si activarea grupurilor școlare, Bucuresti, Editura Politică, 1982.

PEDAGOGIE SI ELEMENTE DE PSIHOLOGIE SCOLARA

Programă pentru obținerea gradului II în învățământ

A. PREZENTARE GENERALĂ. COMPETENȚE CHEIE

1. Programa de pedagogie si elemente de psihologie scolară pentru obținerea gradului didactic II are statutul de componentă a curriculumului destinat pregătirii cadrelor didactice de toate specialitățile, cu studii universitare de lungă si scurtă durată.

Prezenta programă continuă procesul de cristalizarea COMPETENȚEI Pedagogice si Psihologice probată în perioada de postdefinitivare în învățământ, deschizand drumul opțiunilor pentru următoarea etapă a progresului în cariera didactică, obținerea gradului didactic I.

2. Ca si în cazul Programei de pedagogie si elemente de psihologie scolară pentru obținerea definitivatului, această programă este concepută si realizată pe baza acelorasi principii de continuitate, coerență, adecvare si dezvoltare-inovare a obiectivelor, conținuturilor, metodologiei si tehnologiilor necesare modernizării cerute de reforma educatională din Romania.

3. Domeniile si unitățile de competenta cheie, precum si nivelurile de performanță vizate de examenul de obținere a gradului didactic II la disciplina Pedagogie si elemente de psihologie scolară sunt, în principal, următoarele:

3.1. stăpanirea si utilizarea adecvată, argumentată a conceptelor, paradigmelor, teoriilor stiintifice, precum si a soluțiilor moderne, eficiente, în procesul instruirii si educatiei elevilor, în acord cu cele mai valoroase rezultate ale cercetării în stiintele educatiei, ale reformelor ce au loc în domeniul psihopedagogic, de referinte si al stiintei/disciplinei predate.

3.2. stăpanirea corectă si în spectru larg, profesional si chiar personalizat, a abilităților de proiectare, desfășurare, conducere si evaluare a proceselor de instruire si educare scolară si

extrascolară, în conformitate cu cele mai noi și eficiente achiziții ale cercetării psihoeducative și ale metodicii disciplinei predate.

3.3. manifestarea unei conduite didactice eficiente, creative, în domeniul proiectării și organizării situațiilor și experiențelor de învățare, al interpretării fenomenelor specifice, al transunerii în practică a teoriilor și modelelor pedagogice soluționând pertinent obstacolele și problemele apărute în procesele de predare-învățare și evaluare specifice disciplinei predate.

3.4. aplicarea eficientă și oportună a metodologiei științifice de cunoaștere a personalității elevilor și grupurilor școlare, de dezvoltare/exersare a competențelor de comunicare în scopul optimizării procesului de adaptare și integrare socioprofesională de consiliere în carieră a elevilor, de intervenție eficientă în situații de excludere, de insucces și eșec școlar, ca provocări la adresa democrației economice, sociale și educative din România.

4. Comparativ cu vechea programă de obținere a gradului didactic II, noua programă reia într-o proporție semnificativă principalele teme consacrate și dovedite ca fiind utile, aducând și unele ameliorări. Acestea constau în:

- a) restructurarea, în plan analitic, a unor subteme introducând noi concepte și sintagme;
- b) introducerea unor noi teme sau subteme, (de ex. elemente de psihologia dezvoltării copilului și adolescentului, managementul clasei de elevi, managementul sistemului de învățământ și al instituțiilor școlare), introducerea unor noi referințe bibliografice, - într-o bibliografie generală și bibliografie tematică nerestrictivă-, aparent mai recent pe piața cărții de specialitate din România.

B. TEME PENTRU STUDIUL INDIVIDUAL, CURSURI, SEMINARI SI APLICATII

I. Educația si problematica lumii contemporane. Scoala romanească în pragul mileniului III.

II. Elemente de psihologia dezvoltarii copilului si adolescentului.

III. Procesul de învățământ - sistem si funcționalitate.

IV. Finalitățile educației. Ideal, scopuri, obiective.

V. Probleme teoretice si practice ale curriculumului. Reforma curriculumului în învățământul romanesc.

VI. Învățarea scolară. Orientări contemporane în teoria si practica învățării scolare.

VII. Predarea. Orientări contemporane în teoria si practica predării.

VIII. Metodologia si tehnologia instruirii.

IX. Comunicarea didactică.

X. Evaluarea în procesul de învățământ si educație.

XI. Proiectarea pedagogică a activităților de instruire si educație. Moduri si forme de organizare a activităților didactice.

XII. Psihosociologia grupurilor scolare. Dirigintele si dirigenția. Managementul clasei de elevi.

XIII. Consilierea, orientarea scolară si profesională.

XIV. Dimensiunile creativeității. Cultivarea creativității la elevi.

XV. Managementul sistemului de învățământ si al instituțiilor scolare. Managementul schimbărilor în învățământ.

XVI. Cercetarea pedagogică. Inovarea teoriei si practicii scolare.

C. BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

Legea învățământului nr.84/1995, republicată. Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr.606, 10 decembrie 1999.

Legea privind Statutul personalului didactic nr.128/1997. Monitorul Oficial al Romaniei, Partea I, nr.158.

MEN, Curriculum Național. Planuri -cadru de învățământ pentru învățământul preuniversitar.(coord. D. Georgescu, M. Cerchez, M. Singer, L. Preoteasa), Bucuresti, Editura Corint, 1999.

CERGHIT I., VLASCEANU, L, Curs de pedagogie, TUB, Bucuresti, 1988.

COSMOVICI, A., IACOB, L. (coord.), Psihologie scolară, Iasi, Editura Polirom, 1998.

CUCOȘ, C.(coord.), Psihopedagogie pentru examenul de definitivare si grade didactice, Iasi, Polirom, 1998.

IONESCU, M., RADU, I. (coord.), Didactica modernă, Cluj -Napoca, Editura Dacia, 1995.

JINGA, I., ISTRATE. E (coord.), Manual de pedagogie, Bucuresti, Editura All, 1998.

NEACSU, I., Instruire si învățare, Bucuresti, EDP, 1999.

NECULAU, A., COZMA, T (coord.), Psihopedagogie pentru examenul de definitivat si gradul II, Iasi, Editura S.Haret, 1999.

POPESCU-NEVEANU, P., ZLATE, M., CRETU, T. (coord.), Psihologie scolară, Bucuresti, TUB, 1987.

RADU, I. (coord., Introducerea în psihologia contemporană, Cluj-Napoca, Editura Sincron, 1991

CRISTEA, S., Dicționar de termeni pedagogici, Bucuresti, EDP, 1998

SCHIOPU, U. (coord.), Dictionar de psihologie, Bucuresti, Editura Babel, 1997.

D. ANALITICA TEMELOR

I. EDUCATIA SI PROBLEMATICA LUMII CONTEMPORANE. SCOALA ROMANEASCA ÎN PRAGUL MILENIULUI III

1. Educația și societate. Dimensiunea educativă a dezvoltării economico-sociale și culturale.
2. Caracterul prospectiv al educației.
3. Educația permanentă. Concept, factori determinanți, conținuturi, metodologie. Relația educație-autoeducație.
4. Noile educații (educația pentru democrație și drepturile omului, ecologică, antreprenorială, pentru sănătate, interculturală pentru timp liber s.a).
5. Inovare și reformă în învățământul românesc. Politici și programe educaționale.

BIBLIOGRAFIE

Agencia Natională Socrates, Combaterea eșecului școlar: o provocare pentru construcția europeană, București, Editura Alternative, 1996.

Bîrzea, C., Arta și științele educației, București, EDP, 1995.

Bîrzea, C., Reforme de învățământ contemporane. Tendințe și semnificații, București, EDP, R.A. 1976.

Barzea, C., (coord.), Reforma învățământului în România: condiții și perspective, București, Institutul de Științe ale Educației, 1993

Botkin, J., W., Elmandjra, M., Malița, M., Orizontul fără limite al învățării, București, Editura Politică, 1981.

Dave, R.H. (subred), Fundamentele educației permanente, București, EDP, 1991.

Cristea, S., Fundamentele pedagogice ale reformei învățământului, EDP, 1994

- De Peretti, A., Educatia în schimbare, Iasi, Editura Spiru Haret, 1996.
- Faure, E., (si colab.), A învăța să fii. Un raport UNESCO, Bucuresti, EDP, 1982.
- Marga, A., Educatia în tranzitie, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999.
- Miroiu, A., (coord.), Învățământul românesc azi. Studii de diagnoză, Iasi, Editura Polirom, 1998.
- Neacsu, I., (coord), Scoala romanească în pragul mileniului III, Bucuresti, Editura Paideia, 1997.
- Păun, E., Educatia si dezvoltarea socială, in Domenii ale pedagogiei (coord. S., Stanciu), Bucuresti, EDP, 1983.
- Problematika reformei, Revista de pedagogie, nr.1-2/1993.
- Stanciu, I. Gh.. Scoala si doctrinele pedgogice în secolul XX, Bucuresti, EDP,1995
- Tomas, J., Marile probleme ale educației în lume, Bucuresti, EDP, 1977.
- Văideanu, G., Educația la frontiera dintre milenii, Bucuresti, Editura Politică, 1988.
- Văideanu, G., UNESCO- 50 - EDUCATIE, Bucuresti, EDP, 1996
- Vlăsceanu, L., Decizie si inovatie în învățământ, Bucuresti, EDP, 1979.

II. ELEMENTE DE PSIHOLOGIA DEZVOLTARII COPILULUI SI ADOLESCENTULUI

1. Analiza conceptelor fundamentale: personalitate, dezvoltare, maturizare, stadialitate în dezvoltare s.a.

2. Stadiile dezvoltării psihosomatice: intervalul de varstă, caracterizare generală, analiza schimbărilor în plan fizic, cognitiv, afectiv, motivațional, volitiv, psihomotric, comunicare, al trăsăturilor de personalitate. Implicații socioeducaționale.

3. Metode si tehnici de cunoastere a particularităților de varstă si individuale ale copilului si adolescentului (observatia, anamneza, studiul produselor activității, testele, chestionarul, experimentul psihopedagogic, studiul de caz s.a.).

4. Fișa de caracterizare psihopedagogică. Valori instrumentale, valorizare, limite.

BIBLIOGRAFIE

Badea, E., Caracterizarea dinamică a copilului si adolescentului de la 3 la 18 ani cu aplicatie la fisa scolară, Bucuresti, EDP, 1993.

Berger, G., Tratat practic de cunoastere a omului, Bucuresti, Editura IRI, 1997.

Campbell, R., Adolescentul-copilul meu, Cluj-Napoca, Editura Logos, 1995.

Cosmovici, A., Iacob, L. (coord.), Psihologie scolară, Iași, Editura Polirom, 1998.

Golu, M., Dinamica personalității, Bucuresti, Editura Geneze, 1993.

Hayes, N., Orell, S., Introducere în psihologie, Bucuresti, Editura ALL, 1997.

Holban, I. (coord.), Cunoasterea elevului. O sinteză a metodelor, Bucuresti, EDP, 1978.

Mitrofan, N., Testarea psihologică a copilului mic, Bucuresti, Editura Press Mihaela, 1997.

Radu, I. (coord.), Psihologia educației si dezvoltării, Bucuresti, Editura Academiei, 1983.

Radu, N., Psihologia varstelor. Adolescenta, Bucuresti, Editura Fundația "Romania de maine", 1995.

Schiopu, U., Verza, E., Psihologia varstelor. Ciclurile vieții, Bucuresti, EDP, 1995.

Schiopu, U., Verza, E., Adolescenta. Personalitate si limbaj, Bucuresti, Editura Albatros, 1989.

Suteu, T., Cunoasterea si autocunoasterea elevilor, Bucuresti, Editura Politică, 1978.

III. PROCESUL DE ÎNVĂȚĂMANT - SISTEM SI FUNCTIONALITATE

1. Procesul de învățământ: concept, structură, funcții, dimensiuni, caracteristici.
2. Procesul de învățământ ca interacțiune între predare, învățare și evaluare.
3. Condiții și factori de creștere a eficienței procesului de învățământ (coerența, calitatea și articularea componentelor, gradul de organizare a activității, calitatea vieții școlare, personalitatea profesorului, stilurile educaționale ș.a)

BIBLIOGRAFIE

Călin, M., Procesul instructiv-educativ, subsistem pedagogic, în Procesul instructiv-educativ. Instruirea școlară. Analiză multireferențială, București, EDP, 1995.

Cerghit, I., Procesul de învățare - cadru principal de instruire și educare a elevilor. Abordarea sistemică a procesului de învățământ, în Sinteze pe teme de didactică modernă (coord. I. Radu), București, Tribuna Învățământului, 1986.

Cristea, S., Procesul de învățământ- obiect de studiu al didacticii generale, în Pedagogie, vol.2, Pitești, Editura Hardiscom, 1997.

Ionescu, M., Radu, I., Didactica modernă, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1995.

Neacsu, I., Metode și tehnici de învățare eficientă, București, Editura Militară, 1990.

Neacsu, I., Instruire și învățare, București, EDP, 1999.

Potolea, D., Stilurile educaționale, în Probleme fundamentale ale pedagogiei (coord. D. Todoran), București, EDP, 1982.

Radu, I., Procesul de învățământ. Componentele principale ale procesului de învățământ, în Didactica modernă (coord. M. Ionescu, I. Radu), Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1995.

IV. FINALITĂȚILE EDUCAȚIEI. IDEAL, SCOPURI, OBIECTIVE

- 1). Definirea și analiza conceptelor: finalitate, ideal, scop, obiectiv, sarcină.
- 2). Taxonomia finalităților. Criterii și sisteme de referință: macro-micro (finalități de sistem - finalități de proces); grad de generalitate (obiective generale - specifice/intermediare; obiective - cadru, obiective de referință; concrete/operationale); conținut psihologic (obiective cognitive, afective, psihomotorii); temporalitate; măsurabilitate ș.a.
- 3) Operationalizarea obiectivelor educationale. Concept, model, relevanță practică, limite. Aplicații.

BIBLIOGRAFIE

- Antonesci, L., Paideia. Fundamentele culturale ale educației, Iasi, Editura Polirom, 1996.
- Călin, M., Scopurile procesului instructiv-educativ. Perspectivă axiologică și praxiologică, în Procesul instructiv-educativ. Instruire școlară. Analiză multireferențială, București, EDP, R.A., 1995.
- Cerghit, I., (coord.), Perfectionarea lecției în școala modernă, București, EDP, 1983,
- Cristea, S., Finalitățile educației, în Pedagogie, vol.1, Pitești, Editura Hardiscom, 1996.
- Cristea, S., Obiectivele pedagogice ale procesului de învățământ, în Pedagogie, vol.2, Pitești, Editura Hardiscom, 1997.
- Cucoș, C., Finalitățile educației, în Pedagogie, Iasi, Editura Polirom, 1996.
- De Landsheere, V., De Landsheere, G., Definierea obiectivelor educației, București, EDP, 1979.
- Dewey, J., Educație și valoare, în Fundamente pentru o știință a educației, București, EDP, 1992.

Dimitriu, E., Finalitățile educației, în Probleme fundamentale ale educației (coord. D., Todoran), București, EDP, 1982.

Gagne, R., M., Briggs, L., J., Principii de design al instruirii, București, EDP, 1977.

Neacsu, I., Finalitățile educației, în Curs de pedagogie (coord. I., Cerghit, L., Vlăsceanu), București, Universitatea București, 1988.

Nicola, I., Finalitățile acțiunii educaționale. Proiectarea educațională, în Pedagogie, București, EDP, 1994.

Potolea, D., Scopuri și obiective ale procesului didactic, în Sinteze pe teme de didactică modernă (coord. I.T.Radu), Culegere metodică editată de Tribuna Scolii, București, 1996.

Potolea, D., Teoria și metodologia obiectivelor educaționale, în Curs de pedagogie (coord. I. Cerghit, L. Vlăsceanu), București, Universitatea București, 1988.

V. PROBLEME TEORETICE SI PRACTICE ALE CURRICULUMULUI. REFORMA CURRICULUMULUI IN INVATAMANTUL ROMANESC

- 1). Analiza conceptelor: curriculum, arie curriculară, cultură generală, conținut al învățământului, situație de învățare.
- 2). Relația obiective-conținuturi-metode de predare-învățare-evaluare.
- 3). Factori determinanți și surse generatoare în elaborarea curriculumului.
- 4). Tipuri de curriculum: core curriculum (de bază, trunchi comun) - curriculum la dispoziția școlii; obligatoriu - opțional; formal - nonformal; național-local.
- 5). Orientări și practici noi în organizarea curriculumului: interdisciplinaritate, organizare modulară, organizare de tip integrat, curriculum diferențiat și personalizat.
- 6). Documentele curriculare: planul-cadru, programe școlare, manualele, materialele-suport (ghiduri, portofolii, culegeri, manualul profesorului etc.). Metodologia aplicării lor în școală.

BIBLIOGRAFIE

Cretu, C., Curriculum diferențiat și personalizat, Iași, Editura Polirom, 1998.

Cretu, C., Conceptul de curriculum (etimologie, evoluții semantice ale conceptului de curriculum, definiții, componentele curriculumului, tipuri de curriculum), în Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice (coord. C. Cucos), Iași, Editura Polirom, 1998.

Cristea, S., Proiectarea curriculară, în Pedagogia, vol.2, Pitești, Editura Hardiscom, 1997

Crisan, Al. (coord.), Curriculum școlar. Ghid metodologic, București, Ministerul Educației și Învățământului. Institutul de Științe ale Educației, 1996.

Cucos, C., Delimitări conceptuale: conținut al învățământului și curriculum, în Pedagogie, Iași, Editura Polirom, 1996.

Curriculum si dezvoltare curriculară, Revista de pedagogie, nr.3-4/1994.

D'Hainaut, L. (coord.), Programe de învățământ si educația permanentă, Bucuresti, EDP, 1981.

Jinga, I., Negreț, I., Învățarea eficientă, Bucuresti, Editura Aldin, 1999.

Ministerul Educatiei Naționale, Curriculum National, , Bucuresti, 1998.

Potolea, D., Teoria si metodologia obiectivelor educaționale, în Curs de pedagogie (coord.: I. Cerghit, L.Vlăsceanu,), Bucuresti, Universitatea Bucuresti, 1988.

Stanciu, M., Reforma conținuturilor învățământului. Cadru metodologic, Iasi, Editura Polirom, 1999.

Văideanu, G., Orientări si tendințe în educația contemporană, în Educatia la frontiera dintre milenii, Bucuresti, Editura Politică, 1988.

Văideanu, G., Curriculum-ul: de la a învăța pentru a sti la a învăța pentru a actiona, în UNESCO - 50 - EDUCATIE, Bucuresti, EDP, 1996.

Ungureanu, D., Teoria curriculumului, Timisoara, Editura Mirton, 1999.

VI. ÎNVĂȚAREA SCOLARĂ. ORIENTARI CONTEMPORANE ÎN TEORIA ȘI PRACTICA ÎNVĂȚĂRII ȘCOLARE

1. Conceptele de învățare și învățare școlară. Mecanisme și procesualitate. Forme, tipuri și niveluri de învățare.

2. Orientări principale în teoriile contemporane ale învățării și relevanța lor pentru instruirea școlară.

3. Condițiile interne și externe ale învățării școlare eficiente. Motivatia învățării școlare- condiție internă integrativă: geneza, dinamica, forme și structuri; legea optimului motivațional; strategii de formare dezvoltare.

4. Psihologic, logic și pedagogic în procesul învățării și formării conceptelor, a structurilor operatorii și acționale, a celor atitudinal-valorice.

BIBLIOGRAFIE

Ausubel, D.P., Robinson, R., Învățarea în școală. O introducere în psihologia pedagogică, București, EDP, 1981.

Cosmovici, A. (coord. A.Neculau, T.Coza), Învățarea școlară, în Psihopedagogia pentru examenul de definitivare și gradul I, Iași, Editura Spiru Haret, 1994.

Golu, P., Învățare și dezvoltare, București, ESE, 1985.

Kulesar, T., Factorii psihologici ai reușitei școlare, București, EDP, 1978.

Jinga, I., Negreț, I., Învățarea eficientă, București, Editura Aldin, 1999.

Miclea, M., Psihologia cognitivă, Cluj-Napoca, Editura Gloria, 1994.

Miclea, M., Învățarea școlară și psihologia cognitivă, în Educația și dinamica ei, (coord. M.Ionescu), București, Editura Tribuna Învățământului, 1998.

Neacsu, I., Metode și tehnici moderne de învățare eficientă, București, Editura Militară, 1990.

Neacsu, I., Instruire și învățare, București, EDP, 1999.

VII. PREDAREA. ORIENTARI CONTEMPORANE IN TEORIA SI PRACTICA

PREDARII

1. Conceptul de predare. Relatiile intre predare, învățare si evaluare.
2. Predarea ca activitate de organizare si conducere a situațiilor de învățare.
3. Strategii si stiluri de predare.
4. Moduri de determinare a eficacității si eficienței predării. Evaluarea comportamentului didactic al profesorului.

BIBLIOGRAFIE

- Davitz, J., Ball, S., Psihologia procesului educațional, Bucuresti, EDP, 1978.
- Dragu, A., Structura personalității profesorului, Bucuresti, EDP, 1996.
- Ionescu, M., Chis, V., Strategii de predare-învățare în concordanță cu scopurile didactice, în Sinteze pe teme de didactică modernă, Bucuresti, Tribuna Invățământului, 1986.
- Iucu, R., Managementul clasei de elevi, Bucuresti, Editura D. Bolintineanu, 1999.
- Marcu, S.(coord.), Competenta didactică -perspectivă psihologiei, Bucuresti, Editura ALL, 1999.
- Mitrofan, N., Aptitudinea pedagogică, Bucuresti, Editura Academiei, 1982.
- Neacsu, I., Instruire si învățare, Bucuresti, EDP, 1999.
- Potolea, D., Profesorul si strategiile conducerii învățării, în vol. Structuri, strategii si performante în învățământ (coord. I. Jinga, L. Vlăsceanu), Bucuresti, Editura Academiei, 1989.
- Soitu, L., Pedagogia comunicării, Bucuresti, EDP, 1997.
- Wlodarski, Z., Legitățile psihologice ale învățării si predării, Bucuresti, EDP, 1980.

VIII. METODOLOGIA SI TEHNOLOGIA INSTRUIRII

1. Delimitări conceptuale: metodologie, tehnologie, metodă, procedeu. Analiza interdependentelor.
2. Sistemul metodelor de instruire: clasificare, caracteristicile principalelor grupe de metode.
3. Descrierea metodelor didactice. Fundamente si posibilitate de aplicare eficientă, activizatoare, creativă.
4. Strategii didactice: concept, clasificare, caracteristici. Aplicatii la disciplina predată.
5. Mijloace didactice si suporturi tehnice de instruire: rol, funcții, valente formative, limite.
6. Instruirea asistată de calculator- directie complementar strategică în valorizarea si potentarea metodologiei instruirii si învățării.

BIBLIOGRAFIE

Cerghit, I., Metode de învățământ, Ed a II-a, Bucuresti, EDP, 1980.

Cerghit, I., Neacsu, I., Metodologia activității didactice, în Didactia (coord. D. Salade), Bucuresti, EDP, 1982.

Chis, V., Demersuri de instruire sub asistenta calculatorului, în Educatia si dinamica ei, Bucuresti, Editura Tribuna Învățământului, 1998.

Cretu, C., Instruirea asistată de calculator. Experiente si perspective, in Psihopedagogie pentru examenul de definitivare si gradul II (coord. A. Neculau, T. Cozma) , Iasi, Editura Spiru Haret, 1994.

Ionescu, M., Chis, V., Metodologia activitatii didactice, în Didactica moderna (coord. M. Ionescu, I. Radu), Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1995.

Mucica, T.(coord.), Îndrumar metodic pentru folosirea mijloacelor de învățământ, Bucuresti, EDP, 1982.

Moise, C., Metode de învățământ, în Psihopedagogia pentru examenele de definitivare si grade didactice (coord. C. Cucos), Iasi, Editura Polirom, 1998.

IX. COMUNICAREA DIDACTICĂ

1. Comunicarea psihopedagogică și psiholingvistică.
2. Tipuri de comunicare umană: caracteristici, relații
3. Comunicare și interacțiune didactică: definire, structură cadru, mecanisme, caracteristici.
4. Relații de comunicare în actul didactic: tipuri, disfuncții, blocaje.
5. Competența de comunicare a profesorului. Caracteristici, feedbackul oferit de comunicare în contextul situațiilor didactice.

BIBLIOGRAFIE

- Davitz, J., Ball, S., Psihologia procesului educațional, București, EDP, 1978.
- Grant, B., Hennings, D., Mișcările, gestică și mimica profesorului, București, EDP, 1977.
- Iacob, L., Comunicarea didactică, în Psihologie, Iași, Editura Spiru Haret, 1994.
- Mcquail, D., Comunicarea, Iași, Editura Institutul European, 1999.
- Neacsu, I., Metode și tehnici de învățare eficientă, București, Editura Militară, 1990.
- Neacsu, I., Instruire și învățare, București, EDP, 1999.
- Păun, E., Sociopedagogie școlară, București, EDP, 1982.
- Sălăvaștru, C., Logica și limbaj în educație, București, EDP, 1994.
- Stanton, N., Comunicarea, București, Editura Știința și Tehnica, 1995.
- Soitu, L., Pedagogia comunicării, București, EDP, 1997.
- Toma, Gh. (coord.), Tehnici de comunicare, București, Editura Artprint, 1999.

X. EVALUAREA IN PROCESUL DE INVATAMANT SI EDUCATIE

1. Conceptul de evaluare. Măsurare-apreciere-decizie. Integrarea evaluării în procesul de învățământ.
2. Funcțiile evaluării.
3. Forme/tipuri de evaluare a rezultatelor si progreselor scolare.
4. Metode si tehnici de evaluare a rezultatelor scolare. Modalități de perfecționare (testul docimologic, portofoliu, proiectul s.a).
5. Metodologia proiectării elaborării, aplicării si interpretării probelor de evaluare.
6. Factori perturbatori si erori în evaluarea didactică - modalități de corectare.
7. Formarea capacității de autoevaluare la elevi.
8. Perfecționarea sistemului de evaluare si examinare în perspectiva reformei învățământului romanesc.

BIBLIOGRAFIE

- Cucos, S., Probleme de docimologie didactică, în Psihopedagogia pentru examenele de definitivare si gradele didactice (coord. C. Cucos), Iasi, Editura Polirom, 1998.
- De Lansheere, G., Evaluarea continuă a elevilor si examenele , Bucuresti, EDP, 1975.
- Jinga, I., Petrescu, A., Evaluarea performantei scolare, Bucuresti, Editura Adelfin, 1996.
- Neacsu, I., Stoica, A., (coord.), Ghid general de evaluare si examinare, MEN, Bucuresti, Editura Aramis, 1996.
- MEN, Reforma sistemului de evaluare si examinare, Bucuresti, Editura Scoala Romanească, 1998.
- Radu, I. T., Evaluarea rezultatelor scolare, în Sinteze pe teme de didactică modernă, Bucuresti, Tribuna Invățământului, 1981.

XI. Proiectarea pedagogică a activităților de instruire și educație. Moduri și forme de organizare a activităților didactice

- 1). Conceptul de proiectare pedagogică. Funcțiile proiectării pedagogice: anticipare, orientare, organizare, dirijare, reglare-autoreglare, decizie, inovare.
- 2). Etapele proiectării pedagogice: definirea obiectivelor și a sistemului de referință spațio-temporal: determinarea conținuturilor; stabilirea strategiei optime de acțiune; stabilirea criteriilor și a instrumentelor de evaluare.
- 3) Niveluri ale proiectării pedagogice. Finalizarea proiectării pedagogice: 3.1 Proiecte elaborate pe: ciclu, an, semestru de învățământ, săptămână, oră; 3.2 Proiecte elaborate pe: arii curriculare, disciplină școlară, temă, subiect.
- 4). Unitate și diversitate în proiectarea activităților de instruire și educație. Modele de proiectare a lecției, a altor activități școlare și extrascolare.
- 5) Grile de evaluare. Criterii de autoevaluare.
- 6) Moduri și forme de organizare a activităților didactice: concept, tipologie (frontal, pe grupe, individual etc): Lecția-activitate didactică de bază. Alte forme de organizare.
- 7) Aplicații: proiectarea unui sistem de lecții, de alte activități școlare și extrascolare.

BIBLIOGRAFIE

- Buzas, L., Activitatea didactică pe grupe, București, EDP., 1976.
- Cerghit, I. (coord.). Perfecționarea lecției în școala modernă, București, EDP, 1983.
- Gagne, R.M., Briggs, L.J., Principii de design al instruirii, București, EDP, 1977.
- Ionescu, M., Clasic și modern în organizarea lecției, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1982.
- Ionescu, M., Lecția între proiect și realizare, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1982.
- Jinga, I., Negret, I., Învățarea eficientă, București, Editura Aldiri, 1999.
- Neacsu, I., Instruire și învățare, București, EDP, 1999.

XII. PSIHOSOCIOLOGIA GRUPURILOR SCOLARE. DIRIGINTELE SI DIRIGENTIA. MANAGEMENTUL CLASEI DE ELEVI

1. Natura si caracteristicile grupurilor scolare. Clasa de elevi ca grup socio-educativ. Valentele formative ale clasei de elevi si grupului scolar. Relatii intergrupale.
2. Metode si tehnici de studiere si caracterizare a grupurilor scolare.
3. Managementul clasei de elevi: concept, problematică socială, psihologică, normativă, operatională si inovatoare.
4. Dirigintele si dirigenția:roluri si strategii de interventie, formare, evaluare.

BIBLIOGRAFIE

- Bourhis, R., Leyens, J-F. (coord.), Stereotipuri, discriminare si relatii intergrupuri, Iasi, Editura Polirom, 1997.
- Cosmovici, A., Iacob, L.(coord.), Psihologie scolară, Iasi, Editura Polirom, 1998.
- Cruceru, S., Toma, S., Ora de dirigenție, Bucuresti, Editura ProArcadia, 1994.
- Dirigintele. Ora de dirigenție, Bucuresti, Tribuna Învățământului, 1995.
- Iucu, R., Managementul clasei de elevi, Bucuresti, Editura Dimitrie Bolintineanu, 1999.
- Iucu, R., Managementul si gestiunea clasei. Fundamentate teoretico-metodologice, Iasi, Editura Polirom, 2000.
- Neculau, A., Liderii în dinamica grupurilor, Bucuresti, ESE, 1977.
- Nicola, I., Dirigintele si sintonia colectivelor de elevi, Bucuresti, EDP, 1978.
- Păun, E., Sociopedagogie scolară, Bucuresti, EDP, 1982.
- Potolea, D., De la stiluri la strategii - o abordare empirică a comportamentului didactic, în Structurii, strategii si performante în învățământ (coord. I. Jinga, L. Vlăsceanu), Bucuresti, Editura Academiei, 1989.
- Toma, S., Profesorul, factor de decizie, Bucuresti, Editura Tehnică, 1994.
- Zlate, M., Psihologia socială a grupurilor scolare, Bucuresti, Editura Politică, 1972.

XIII. ORIENTAREA SCOLARA SI PROFESIONALA. CONSILIEREA

PSIHOPEDAGOGICA IN SCOALA

1. Bazele sociale si psihopedagogice ale consilierii si orientării în școală. Tipuri de abordări în consiliere si orientare.

2. Principii, obiective, continut si metode utilizate în procesul consilierii.

3. Consilierea, orientarea si dezvoltarea carierei - strategii si terapii educationale.

BIBLIOGRAFIE

Ghid metodologic pentru orientarea școlară si profesională, Bucuresti, EDP, 1989.

Dirigentie, consiliere si orientare, Bucuresti, Editura Tribuna Invățământului, 1998.

Carieră: șansă sau planificare?, Revista de pedagogie nr.1-12, 1997.

Salade, D., Dimensiunile educatiei, Bucuresti, EDP, 1997.

Tomșa, Gh. (coord.), Dictionar de orientare școlară si profesională, Bucuresti, Editura Afelin, 1996.

Tomșa, Gh., Orientarea si dezvoltarea carierei la elevi, Bucuresti, Casa de Editură si Presă Viata Romanească, 1999.

Tomșa, Gh., Consilierea si orientarea în școală, Bucuresti, Casa de Editură si Presă Viata Romanească, 1999.

Zăpărtan, M., Eficienta cunoasterii factorilor de personalitate în orientarea școlară si profesională a elevilor, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1990.

XIV. DIMENSIUNILE CREATIVITATII. CULTIVAREA CREATIVITATII LA ELEVI

1. Delimitări conceptuale în studiul creativității. Creativitatea ca proces și produs. Personalitatea creatoare.
2. Natura și structura actului creator: etape, tipuri, mecanisme, structură factorială (factori cognitivi și noncognitivi).
3. Metode și tehnici de depistare a capacităților creative la elevi.
4. Predarea creativă - învățarea creativă.
5. Modalități de stimulare a conduitei creative la elevi.

BIBLIOGRAFIE

- Badea, E., Flexibilitatea mintală. O viziune sincronică, București, EDP, 1998.
- Copii și tineri supradotați, în Revista de pedagogie nr.4-7, 1993.
- Caluschi, M., Gugiuman, A., Luca, R. s.a, Inventica în școală, Iași, Editura BIT, 1994.
- Cretu, C., Psihopedagogia succesului, Iași, Editura Polirom, 1997.
- Jigăn, M., Copiii supradotați, București, Societatea Știința și Tehnică, 1994.
- Landau, E., Psihologia creativității, București, EDP, 1979.
- Munteanu, A., Incursiuni în creatologie, Timisoara, Editura Augusta, 1994.
- Nicola, Gr. (coord.), Stimularea creativității elevilor în procesul de învățământ, București, EDP, 1981.
- Opreșcu, V., Aptitudini și atitudini, București, Editura Științifică, 1991.
- Petru, I., Educație și creație, București, EDP, 1995.
- Radu, I. (coord.), Introducere în psihologia contemporană, Cluj-Napoca, Editura Sincron, 1991.
- Roco, M., Creativitatea individuală și de grup, București, Editura Academiei, 1981.
- Rosca, Al., Creativitatea generală și specifică, București, Editura Academiei, 1981.
- Sima, I., Creativitatea la vârsta prescolară și școlară mică, București, EDP, 1999.
- Stoica, A., Creativitatea elevilor-posibilități de cunoaștere și de educare, București, EDP, 1983.

XV. MANAGEMENTUL SISTEMULUI DE INVATAMANT SI AL INSTITUTIILOR SCOLARE. MANAGEMENTUL SCHIMBARILOR IN INVATAMANT

1. Conceptul de management educational.
2. Principiile, funcțiile si continutul managementului educational.
3. Nivelurile ale conducerii învățământului - sistem si instituție.
4. Directorul de scoală ca manager scolar: personalitate, stiluri, eficiență.
5. Profesorul, factor de decizie.
6. Elemente de reformă în domeniul managementului educațional din Romania.

BIBLIOGRAFIE

- Andrei, N., Dumitrescu, I., Conducerea stiintifică a unităților scolare, Bucuresti, EDP, 1993.
- Cornescu, V., Mihăilescu, I., Stanciu, S., Management. Teorie si practică, Bucuresti, Editura Actami, 1994.
- Cristea, S., Pedagogie generală. Managementul educatiei, Bucuresti, EDP, 1996.
- Drucker, P., Management. Eficienta factorului decizional, Deva, Editura Destin, 1994.
- Jinga, I., Conducerea învățământului. Manual de management institutional, Bucuresti, EDP, 1993.
- Joița, E., Management scolar. Elemente de tehnologie managerială, Craiova, Editura Gh. C. Alexandru, 1995.
- Managementul învățământului, Revista învățământului prescolar nr.3-4/1995.
- Păun, E., Scoala - o abordare sociopedagogică, Iasi, Editura Polirom, 1998.
- Popescu, V., Stiinta conducerii învățământului, Bucuresti, EDP, 1973.
- Toma, St., Profesorul, factor de decizie, Bucuresti, Editura Tehnică, 1994.
- Vlăsceanu, M., Psihologia organizatiilor si a conducerii, Bucuresti, Editura Paideia, 1993.

XVI. CERCETAREA PEDAGOGICA. INOVAREA TEORIEI SI PRACTICII

EDUCATIONALE

1. Cercetarea pedagogică. Concept, specific, roluri, functii, tipologie. Relatie cercetare-teorie-practică educațională.
2. Proiectul de cercetare. Etapele cercetării în stiintele educatiei.
3. Repertoriul metodelor si tehnicilor implicate în cercetarea specifică stiintelor educatiei: analiză, relatii, avantaje, limite.
4. Instituții.,orientări, teme si programe de cercetare educatională in reforma învățământului din Romania.

BIBLIOGRAFIE

- Chelcea, S., Margineanu, I., Cauc, I., Cercetarea sociologică. Metode si tehnici, Deva, Editura Destin, 1998.
- Davitz, J., Ball, S., Psihologia procesului educational, Bucuresti, EDP, 1978.
- De Landsheere, G., Istoria universală a pedagogiei experimentale, Bucuresti, EDP, 1995.
- Dragan, I., Nicola, I., Cercetarea psihopedagogică, Targu Mures, Editura Tipomur, 1993.
- Hassenforder, J., Inovatia in învățământ, Bucuresti, EDP, 1976.
- Marga, A., Educatia în tranzitie, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1999.
- Muster, D., Metodologia cercetării în educatie si învățământ, Bucuresti, Editura Albatros, 1985.
- Planchard, E., Cercetarea în pedagogie, Bucuresti, EDP, 1972.
- Rotariu, T. (coord.), Metode statistice aplicate în stiintele sociale, IAsi, Editura Polirom, 1999.

Stanciu, I., Vlăsceanu, L., Cercetarea si inovatia în învățământ, în Curs de pedagogie (coord. I., Cerghit, L. Vlăsceanu), Bucuresti, TUB, 1988.

Vlăsceanu, L., Decizie si inovatie în învățământ, Bucuresti, EDP, 1979.

Vlăsceanu, L., Metodologia cercetării sociale, Bucuresti, ESE, 1986.